

טל מצליח - מזרח תיכון חדש

טקסט: טל בן צבי

"כבושים ברוטב לבן"

"כביש עוקף תיאוריה"

"אמנים לעתיד נפגשים עם אספנים לעתיד"

"כביש עוקף כסף"

"העבודות ניתנות לרכישה אחרי התערוכה. עלות העבודה \$ אחד"

פתקים, פתקי תזכורת, "מזרח תיכון חדש" כפתק תזכורת למרחב צבעוני ריחני עשוי פלסטיק. מרחב ללא פוקוס, מטושטש, לא אחיד, מרחב שיש בו סתירה פנימית ופנים רבות. זהו ניסיון למקם ולמפות את מרחב המחיה האינטימי של האמנית. את מקום מגוריה בדרום תל אביב, את המרחב התרבותי והאמנותי בו היא פועלת, ואת ביחס ישיר למושג "המקומיות": פה אני חיה, פה אני פועלת, פה אני עובדת, פה אני יוצרת. אותו "פה" כנגד אותו מרחב סימבולי שהוא פועל יוצא של המושג הפוליטי: "מזרח תיכון חדש".

המושג "מזרח תיכון חדש" הוא מטבע לשון. מונח פוליטי שבבסיסו מחיקת המזרח התיכון הקיים, וייצורו כמרחב גיאוגרפי-תרבותי חדש. מה חדש במרחב הזה? הנוכחות המערבית-הציונית. לכן המרחב חייב להיות חדש. כדי להכיל את הנוכחות הזאת כטבעית, ולא ככזאת שניתן לשאול עליה שאלות.

המרחב החדש מוצג לנו כסינתזה מערבית-מזרחית המקיימת כביכול יחסי שוויון, כאפשרות אוטופית לקיומינו במרחב גיאוגרפי זר ומאיים. המרחב מוצע לנו כמוצר חדש. כפתרון טכנולוגי דמוקרטי מתקדם ונאור, חסר גבולות, חסר לאומיות, חסר אתניות, חסר ריח, צבע וזהות.

טל מצליח רואה בו מוצר המוצע לה, אך בו זמנית גם נתבע ממנה כתשובה על שאלת המקומיות. היא רואה בו מוצר שיקרי העומד לנגד עיניה כמושא להתנגדות. "אין קשר בין המזרח תיכון ההוא לזה שיש לי בראש" היא אומרת. "זהו מרחב שכפי שאני מבינה אותו. אין בו הבנה של קבלת האחר, או אפשרות שאולי תתנהל פה תרבות אחרת. זה לא שמישהו פה מרחיב את המקום, לומד תרבות ערבית, סורית, ירדנית או מצרית".

לדבריה, העבודות מייצגות מקומיות דוגמת עיר מגוריה, אזור. קולאז' של פתרונות ללא שיטה, הישמעות לאיזה רציונל של יופי שלא עונה למערכת חוקים ברורה. "פתרונות אנושיים" היא קוראת לזה. "פתרונות מעשיים, יד אדם היא זו שמנהלת פה את החיים. פה אין מומחים! למראית עין זה נראה מקום פרימיטיבי ועלוב כי לא הכילו עליו את המנגנון של המערכת המסודרת. מבחינתי זה גן עדן של אנושיות".

טל מצליח משתמשת במושג כקלישאה, כמוצר קיים בתרבות המבטא סינתזה בין המערבי למזרחי. היא משתמשת בו, אך יוצקת בו תכנים חדשים. היא יוצרת מרחב אלטרנטיבי, "מזרח תיכון חדש" כפתק תזכורת לאותו עולם מזרחי שנשמט, הוצא, נמחק, מאותה קלישאה. זהו ניסיון של אשה יוצרת המגדירה את עצמה כתוצר של מערכת חינוך מערבית להתנתק ממושגי היופי המערביים, להתנתק משפה אומנותית הרוצה להיות אוניברסלית ולהתקיים באיזה כפר גלובלי דמיוני. במקומה היא מציעה אפשרות לשפה אחרת, כזאת הנוצרת ב"מזרח תיכון חדש": מקומי - אתני - מזרחי.

בתערוכה שלושה נושאים שחוזרים בעבודות: כסף ויחסי כוח כלכליים; הפוליטיקה של מזרח-מערב, נושא שחוזר בסופו של דבר לכסף; ויופי. למרות הרצון להתנתק ממושגי האמנות הפלסטית המערבית חשוב לה להישאר בתחום האובייקט האומנותי, בתחום היופי, ולייצר עבודות יפות, שמחות. באותה מידה שחשוב לה שהעבודות תהיינה יפות, חשוב לה שלא ניתן יהיה להמיר את יופיים בכסף. היא מעונינת לאפשר לכל אחד- אבל כל אחד - לדמיין את העבודה שלה בביתו/בביתה. בסוף התערוכה תחולקנה העבודות לכל דורש בעלות של \$ אחד בלבד.

העבודות יפות, יפות מאוד. הן צבעוניות, מגוונות, עשירות ומרובות פרטים: פלסטיק, הרבה פלסטיק, מדבקות, דגים, פרפרים, בלונים, סרטי סאטן, חמורים, חמור נושא אשה, גלויות נוף, מדבר, גמלים, פרה, חיילי פלסטיק, צעצועי פלסטיק, מדף ספרים, שייח יאסין, מסגדים, מלך מרוקו, מגזרות נייר, מסכה של כושי שחור, דן דאור, דביר אינטרטור, פצצות בצבע תכלת עשויות ספוג, ילד עוצם עיניים לא רוצה לראות, ידיים מסמנות בקשת רחמים, הרבה ידיים שמבקשות רחמים, אנשים מתפללים, סמיילי, צבעי מים, צבעי פנדה וטביעת האצבע הציורית של טל מצליח: משיכות מכחול בצהוב, ירוק, אדום.

העבודות הן קולאז': אוסף אובייקטים קיימים, רדי מייד שנאסף, מודבק, נארג לידי אובייקט חדש. זהו ניסיון ללמוד את המזרחי-המקומי-האתני לא דרך גוף ידע סמכותי שמציג מתרגם ופרשן, אלא דרך לקיחה ישירה של דימויים. זהו ניסיון לראות את הדברים, לזהות אותם, ללמוד להכיר אותם דרך הייצוגים שלהם במציאות. האימז'ים המופיעים בעבודות קיימים במציאות. לא צריך לייצר אותם או להמציא אותם. גם הציורים שלה עם טביעת האצבע שלה מבחינתה הם כבר מוצר.

הלקיחה הישירה של סמלים (של השפה הערבית לדוגמא) באופן גרפי-ציורי, בלי לתת דין וחשבון על המשמעות הפנים תרבותית שלהם, ושילובם בתוך ים של דימויים מערביים ומזרחיים, מקומיים ואתניים כאחד, מבטאת מצב לא פתור. סתירה פנימית בין הרצון העז לתת ביטוי ויזואלי למושג המקומיות, לבין חוסר האפשרות של בת החינוך המערבי על כל "מקומיותה" לתפוס ולהבין אותם מהותית.

הדואליות הזאת מבטאת עמדה ספקנית אך אופטימית. עם כל סימן השאלה הגדול לגבי היכולת של אמנות פלסטית-ישראלית-מקומית לייצג, להכיל, לבטא את המקום בו היא נוצרת, יש פה בחירה אישית של האמנית לזהות את עצמה כמקומית - מזרחית - אחרת.

מתוך: בן צבי, טל, 2000. מזרח תיכון חדש – 11 תערוכות יחיד בגלריה קרן היינריך בל, הוצאת עמותת הגר, עמודים 12-13